

CENTRUM
POLSKO-ROSYJSKIEGO
DIALOGU I POROZUMIENIA

2017

S P R A W O Z D A N I E

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
CENTRUM POLSKO-ROSYJSKIEGO
DIALOGU I POROZUMIENIA
W ROKU 2017**

SŁOWO WSTĘPNE

Za nami kolejny rok działalności Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia – polskiej instytucji publicznej, utworzonej przez Sejm RP i działającej na rzecz lepszego wzajemnego zrozumienia Polaków i Rosjan.

Realizowaliśmy swoje ustawowe zadania z równą intensywnością jak w latach poprzednich. Celem nadrzędnym naszej działalności pozostaje rozwijanie kontaktów społecznych, inicjowanie polsko-rosyjskich rozmów zarówno między dziećmi i młodzieżą, jak i środowiskami naukowymi i eksperckimi. Przeprowadziliśmy kolejną edycję programu „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży”, dającą szansę młodym ludziom z obu krajów na spotkanie i wzajemne poznanie poprzez pracę nad wspólnymi projektami. Powodzeniem zakończyły się pozostałe cykliczne przedsięwzięcia Centrum, czyli Otwarty Konkurs na dofinansowanie przedsięwzięć na rzecz polsko-rosyjskiego dialogu, program stypendialny dla rosyjskich naukowców prowadzących badania na polskich uczelniach

czy dziecięcy turniej piłkarski dla drużyn z województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego oraz obwodu kaliningradzkiego. Rozwijaliśmy również nasz portal analityczny Intersection i wydaliśmy kolejne publikacje. W ubiegłym roku podjęliśmy także decyzję o zmianie logo, tak by wyraźniej odzwierciedlało misję, która przed nami stoi.

Zorganizowaliśmy w Polsce i poza granicami wiele dyskusji publicznych, seminariów i konferencji poświęconych rozmowie o Rosji i stosunkach polsko-rosyjskich, o historii i współczesności, o polityce i kulturze. Odbyły się trzy duże międzynarodowe konferencje naukowe: w Warszawie o „operacji polskiej” NKWD oraz postrzeganiu rewolucji 1917 r. i w Rzymie o polityce wschodniej Stolicy Apostolskiej od Jana Pawła II po Franciszka. Odbyły się też konferencje i dyskusje w Waszyngtonie i Chicago, seminarium eksperckie w Gdańsku oraz dwie szkoły letnie: na Wyspach Sołowieckich o pamięci historycznej oraz na Mazurach o relacjach między polityką pamięci a prawem międzynarodowym. Zainicjowaliśmy też szkołę przekładu dla młodych początkujących tłumaczy literatury z języka rosyjskiego na język polski. Cieszy nas, że rośnie po obu stronach liczba osób i instytucji zainteresowanych współpracą i szczerą rozmową, w szczególności na tematy trudne, ale ważne społecznie. W 2017 r. przystąpiliśmy do finalizacji wieloletnich projektów badawczych, ukazały się pierwsze rezultaty badań w postaci tomu „Sowieci a polskie podziemie 1943–1946”.

Uwarunkowania międzynarodowe w postaci konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, trwającej okupacji przez Rosję części ukraińskiego terytorium, kryzysu w relacjach Rosji z Polską i jej sojusznikami z UE i NATO oraz agresywnej propagandy bogatej w wątki nieprzychylne Polsce bez wątpienia wpływają na charakter działalności Centrum. Czujemy się w obowiązku wyjaśniać Rosjanom i międzynarodowej opinii publicznej stanowisko Polski i wszystkich innych krajów niegodzących się na politykę siły. W tym celu Centrum podjęło się działań służących zwiększaniu świadomości prawnej i podkreślaniu roli prawa międzynarodowego w kształtowaniu wzajemnie korzystnych relacji międzypaństwowych. Jednym z owoców takiej działalności była publikacja „The Case of Crimea’s Annexation in the Light of International Law”.

To tylko zarys naszej aktywności w minionym roku. Więcej informacji uzyskają Państwo dzięki lekturze niniejszego sprawozdania. Serdecznie do niej zachęcam.

dr Ernest Wyciszkievicz

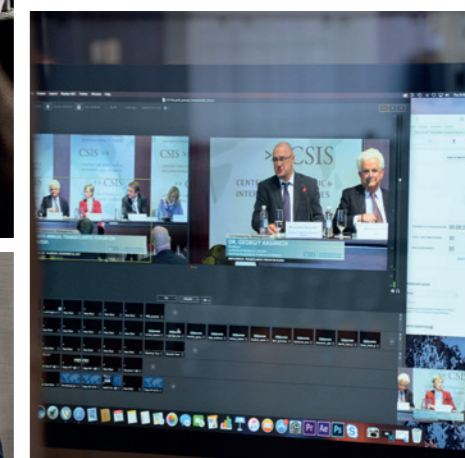
dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

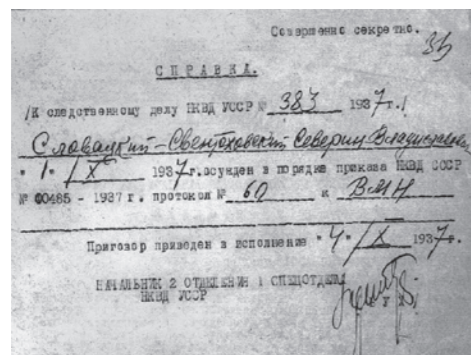
Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia jest państwową osobą prawną, powołaną na mocy Ustawy z 25 marca 2011 r. Nadzór nad Centrum sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Centrum realizuje swój cel ustawy polegający na podejmowaniu działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich, wykonując zadania określone w Ustawie o CPRDiP tj.: prowadzenie, inicjowanie i wspieranie badań naukowych; prowadzenie działalności wydawniczej; upowszechnianie w społeczeństwach polskim i rosyjskim wiedzy o stosunkach polsko-rosyjskich, historii, kulturze i dziedzictwie obu narodów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej; prowadzenie, inicjowanie i wspieranie działalności edukacyjnej w Polsce i Rosji; organizowanie konferencji, sympozjów, wykładów, seminariów i dyskusji, utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, eksperckimi, naukowymi, kulturalnymi i politycznymi w Polsce i Rosji; dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich; inicjowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej wymiany młodzieży i studentów, organizowanie i wspieranie polsko-rosyjskiej współpracy między środowiskami naukowo-ekspertskimi, ośrodkami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami samorządu zawodowego i gospodarczego z Polski i Rosji; współpraca z instytucją utworzoną przez władze Rosji, której celem jest podejmowanie działań na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach rosyjsko-polskich.

W 2017 r. nie zmieniły się istniejące od momentu agresji Rosji przeciwko Ukrainie uwarunkowania polityczne, niekorzystnie wpływające na możliwości realizacji przez CPRDiP swoich zadań ustawowych. Przyczyny tego stanu rzeczy zostały zwięźle określone w Uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 października 2016 r., głoszącej, że zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa całej Europy stanowią: *Prowadzenie agresywnej polityki zagranicznej przez Federację Rosyjską, okupacja Krymu przez Rosję, wspieranie i prowadzenie interwencji zbrojnej we wschodniej Ukrainie przez Kreml, łamanie podstawowych norm prawa międzynarodowego oraz układów zawartych z Ukrainą, niestosowanie się Rosji do postanowień oraz prowadzenie hybrydowej wojny informacyjnej.*

Pomimo tych uwarunkowań CPRDiP nie obniżyło intensywności swojej działalności i nadal koncentrowało się na przybliżaniu społeczeństwu polskiemu oraz krajom sojuszniczym wiedzy o sytuacji w Rosji i motywach podejmowanych przez nią działań wobec świata zewnętrznego, w tym Polski, a także na tłumaczeniu rosyjskiej opinii publicznej przyczyn stanowiska Polski, UE i NATO wobec Rosji. Ponadto zaangażowało się intensywnie w międzynarodowe dyskusje na temat pożądanej polityki wobec Rosji oraz kształtu dialogu z Rosjanami, w tym poprzez konferencje organizowane w Rzymie i w Stanach Zjednoczonych.

W 2017 r. Centrum kontynuowało realizację przedsięwzięć obejmujących wszystkie zadania ustawowe.

ZADANIE 1

„PROWADZENIE, INICJOWANIE I WSPIERANIE BADAŃ NAUKOWYCH” PROJEKTY BADAWCZE

Stosunki między władzą sowiecką a polskim państwem podziemnym: 1943-1945, kierownik projektu: dr hab. Grzegorz Motyka

Celem projektu było przygotowanie – w oparciu o dotąd niedostępne źródła – analizy relacji pomiędzy Armią Krajową/NIE/Delegaturą Sił Zbrojnych a Armią Czerwoną i innymi sowieckimi jednostkami oraz partyzantką sowiecką w latach 1943-1945. Projekt był współfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki na zasadzie grantu dla CPRDiP w ramach konkursu Harmonia 3.

W 2017 r. wydano tom studiów pod red. Łukasz Adamskiego, Grzegorza Motyki i Grzegorza Hryciuka „Sowieckie represje 1943-1946. Nowe ustalenia i interpretacje”. Ponadto ukończono merytoryczną pracę redakcyjną nad dwoma tomami źródeł poświęconymi relacjom między Sowietami a polskim podziemiem na obszarze Wołynia i Galicji Wschodniej oraz finalizowano prace nad dwoma kolejnymi – poświęconymi Polsce Centralnej i Północno-Wschodniej.

Operacja polska NKWD 1937-1938. Ofiary, dokumenty, kierownicy projektu: dr Sławomir Dębski, dr Maciej Wyrwa

Projekt zakłada udokumentowanie – w sposób możliwie pełny i wszechstronny – „operacji polskiej” NKWD, jednej z największych zbrodni o charakterze ludobójstwa w dwudziestowiecznej Europie. Realizowany przez międzynarodowy zespół badawczy projekt uzyskał w maju 2016 r. trzyletnie finansowanie ze strony Narodowego Centrum Nauki (projekt badawczy nr 2015/19/B/HS3/01823).

W okresie sprawozdawczym kontynuowano kwerendy archiwalno-biblioteczne w Rosji (Moskwa, Petersburg) oraz na Ukrainie (Kijów, Odessa) i Białorusi (Mińsk), czego efektem było pozyskanie dotychczas niepublikowanych i w większości nieznanych badaczom archiwaliów. Zebrane materiały stanowią podstawę do wydania czterech tomów publikacji źródłowych w serii „Operacja polska” NKWD w dokumentach.

W ramach projektu powstał, stworzony wspólnie z Instytutem Pamięci Narodowej, multimedialny portal internetowy poświęcony „operacji polskiej” NKWD (www.operacja-polska.pl). Portal zawiera m. in. podstawowe informacje, dokumenty, kalendarium oraz interaktywną mapę miejsc pochówków ofiar tej sowieckiej zbrodni. Dzięki współpracy Centrum z partnerami z Rosji udało się wzbogacić portal o teksty popularno-naukowe rosyjskich badaczy oraz pozyskać szereg materiałów

o charakterze ikonograficznym i filmowym, w tym relacje dzieci ofiar „operacji polskiej” NKWD. Również na potrzeby portalu stworzono film animowany poświęcony tej zbrodni. Portal funkcjonuje w wersji rosyjsko- i angielskojęzycznej. Planujemy sukcesywne uzupełnianie portalu o nowe materiały.

Szczególne miejsce w realizowanym projekcie zajmuje gromadzenie informacji o ofiarach represji sowieckich, w tym „operacji polskiej” NKWD. W okresie sprawozdawczym uruchomiono, dostępną poprzez internet, dwujęzyczną polsko-rosyjską, bazę danych „Ofiary antypolskiego terroru w Związku Sowieckim 1934–1938” (www.ofiaryterroru.pl). Strona została wyposażona w łatwy w obsłudze interfejs umożliwiający przeszukiwanie bazy oraz w ankietę umożliwiającą dodawanie nowych informacji o ofiarach represji. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem „Memoriał” w Moskwie udało się pozyskać i udostępnić ok. 25 tys. biogramów z informacjami opisującymi represje jakie dosięgły Polaków w tym okresie w ZSRS. Chcąc dotrzeć do możliwie szerokiego grona odbiorców bazę danych wkomponowano w multimedialny portal poświęcony „operacji polskiej” NKWD. Opracowano również dwujęzyczną (polsko-rosyjską) ulotkę informacyjną. Szacujemy, że w ciągu najbliższych lat dzięki współpracy z partnerami z Rosji, Ukrainy i Białorusi uda nam się pozyskać informacje dotyczące co najmniej 90 tys. represjonowanych osób.

Losy Polaków pod władzą sowiecką po 17 września 1939 r.,
kierownik projektu: **dr Maciej Wyrwa**

Realizowany od 2011 roku projekt badawczy stawia sobie za cel zebranie dokumentów i możliwie pełnych informacji dotyczących osób zaginionych na północno-wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej pomiędzy 17 września 1939 a czerwcem 1940 roku, wobec których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że mogły być ofiarami Zbrodni Katyńskiej. Próba rekonstrukcji tzw. białoruskiej listy katyńskiej obejmuje tworzenie listy w oparciu o sukcesywne gromadzenie informacji napływających do Centrum od rodzin i bliskich osób zaginionych, a następnie na ich weryfikacji i uzupełnianiu w oparciu o dostępne publikacje oraz dane urzędowe przechowywane w archiwach i innych instytucjach w Polsce, a także za granicą. Efektem prowadzonych dotychczas prac jest wydana przez CPRDiP w 2015 r. publikacja dr. Macieja Wyrwy pt. „Nieodnalezione ofiary Katynia? Lista osób zaginionych na obszarze północno-wschodnich województw II RP od 17 września 1939 do czerwca 1940”.

W 2017 r. sukcesywnie opracowywano napływające do Centrum nowe ankietę i zgłoszenia przesyłane przez rodziny i bliskich osób zaginionych oraz instytucje państwowe powiększając tym samym listę potencjalnych ofiar Zbrodni Katyńskiej. Efekty projektu są wykorzystywane zarówno przez osoby prywatne jak i instytucje, organizacje społeczne poszukujące informacji o losach osób zaginionych po 17 września 1939 r. Centrum udziela odpowiedzi na zapytania kierowane m. in. ze strony Instytutu Pamięci Narodowej i Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

Efekty prowadzonych w ramach projektu badawczego działań upubliczniono m. in. poprzez artykuł dr. Macieja Wyrwy pt. „Nieodnalezione ofiary Katynia – próba rekonstrukcji «białoruskiej listy katyńskiej»” w publikacji pokonferencyjnej „Zbrodnia Katyńska. Polska a Rosja. Wyjście z kryzysu prawdy 1940–2016” pod red. Marka Tarczyńskiego, Warszawa 2017.

Edycja materiałów źródłowych do stosunków polsko-sowieckich,
kierownik projektu: **prof. Mariusz Wołos**

Wspólny polsko-rosyjski projekt zakłada publikację czterech tomów dokumentów i materiałów do stosunków między Polską a sowiecką Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz ZSRS i jest współfinansowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W 2017 r. wszystkie osoby realizujące projekt – prof. Mariusz Wołos, prof. Marek Kornat, dr hab. Jan Jacek Bruski, dr Łukasz Adamski i dr Piotr Głuszkowski prowadziły kwerendy. Zostały one przeprowadzone w Rosji, na Ukrainie, w Stanach Zjednoczonych i w Anglii.

„Wielka Smuta” a pamięć historyczna Polaków i Rosjan,
kierownik projektu: **dr Hieronim Grała**

Celem projektu było zainicjowanie badań nad stosunkami polsko-moskiewskimi w okresie „Wielkiej Smuty” oraz ich rolę w pamięci historycznej Polaków i Rosjan. W grudniu 2017 r. kończyły się prace nad redakcją naukową tomu studiów, będącym pokłosiem współorganizowanej przez CPRDiP konferencji w Moskwie na temat Wielkiej Smuty.

Polska i rosyjska myśl polityczna. Związki, wpływy, antagonizmy,
kierownik projektu: **dr Łukasz Adamski**

W 2017 r. zostały ukończone prace redakcyjne nad tomem studiów – pokłosiem zorganizowanej w kwietniu 2015 r. trzeciej konferencji z tego cyklu, zatytułowanej: „O ziemię naszą, nie waszą. Myśl polityczna a procesy narodotwórcze w regionie Europy Środkowej i Wschodniej”. Publikacja ukazała się w listopadzie 2017 r.

Problemy prawne w stosunkach polsko-rosyjskich,
kierownik projektu: **dr hab. Władysław Czapliński**

Celem projektu jest sporządzenie wyczerpującej analizy problemów prawnych o istotnym znaczeniu dla stosunków polsko-rosyjskich w XX wieku. Projekt jest realizowany przez CPRDiP i Instytut Nauk Prawnych PAN. W 2017 r. trwały prace redakcyjne nad tomem studiów, zawierającym poprawione teksty referatów wygłoszonych na konferencji, oraz zapis dyskusji. Publikacja ukazała się w grudniu 2017 r.

Kościół Unicki – dzieje idei, kierownicy projektu: prof. Andrzej Gil i prof. Ihor Skoczylas

Projekt badawczy ma na celu pogłębienie wiedzy o funkcjonowaniu w okresie dawnej Rzeczypospolitej i w epoce porozbiorowej Kościoła Unickiego, dziś określanego jako grekokatolicki. To właśnie ocena przyczyn i skutków Unii Brzeskiej nie tylko dotychczas mocno dzieli historiografię rosyjską i polską, ale i wzbudza emocje opinii publicznej, a także stanowi jedną z największych przeszkód dla dialogu ekumenicznego katolicyzmu i prawosławia, zwłaszcza moskiewskiego.

Projekt zakłada przygotowanie na podstawie wielojęzycznej literatury, funkcjonujących w obiegu naukowym źródeł oraz materiałów, które będą odnalezione w trakcie kwerend finansowanych przez CPRDiP, obszernej syntezy dziejów Kościoła Unickiego, wraz z refleksjami na temat wpływu istniejących mitów i nieporozumień związanych z unitami na dialog historiograficzny i ekumeniczny. W 2017 r. trwały kwerendy w Polsce, na Ukrainie oraz w Rzymie.

Pracownicy naukowcy Centrum wyniki prowadzonych badań przedstawiali na konferencjach w Polsce, Rosji, na Ukrainie i w Stanach Zjednoczonych, a także w książkach i czasopismach naukowych.

Economic relations between the Visegrad Group and Russia: before and after Ukraine

Centrum było partnerem w projekcie badawczym kierowanym przez praski Instytut Badań nad Bezpieczeństwem (PSSI) na temat stosunków gospodarczych państw Grupy Wyszehradzkiej i Rosji przed i po aneksji Krymu. W projekcie brało też udział Słowackie Stowarzyszenie Polityki Zagranicznej (SFPA) oraz węgierskie Centrum Integracji Euro-Atlantyckiej i Demokracji (CEID). Projekt trwał od września 2016 r. do sierpnia 2017 r. Zostały zorganizowane cztery seminaria, po jednym w każdej stolicy (Bratysława, Praga, Budapeszt, Warszawa). Centrum zorganizowało spotkanie warszawskie w kwietniu 2017 r. Każdy z partnerów publikował krótkie analizy dotyczące współpracy gospodarczej danego kraju z Rosją. Rezultatem projektu było opracowanie raportu, w którym dokonano porównania dynamiki stosunków gospodarczych państw Grupy Wyszehradzkiej z Rosją, w tym wpływu sankcji, rozwoju współpracy energetycznej, inwestycji i instytucjonalnych forów współpracy. Autorem polskiej części raportu był dyrektor CPRDiP dr Ernest Wyciszkievicz.

VI edycja programu stypendialnego dla badaczy z Rosji na prowadzenie badań naukowych w Polsce

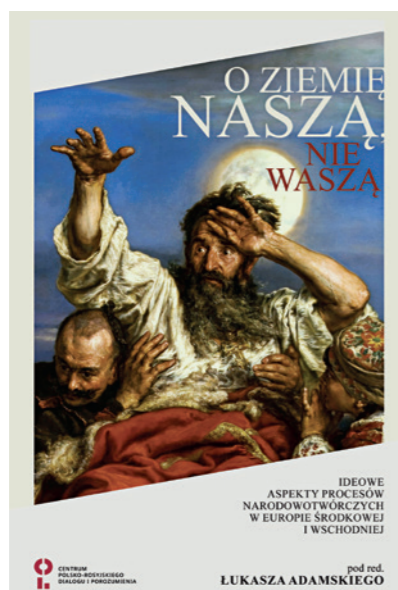
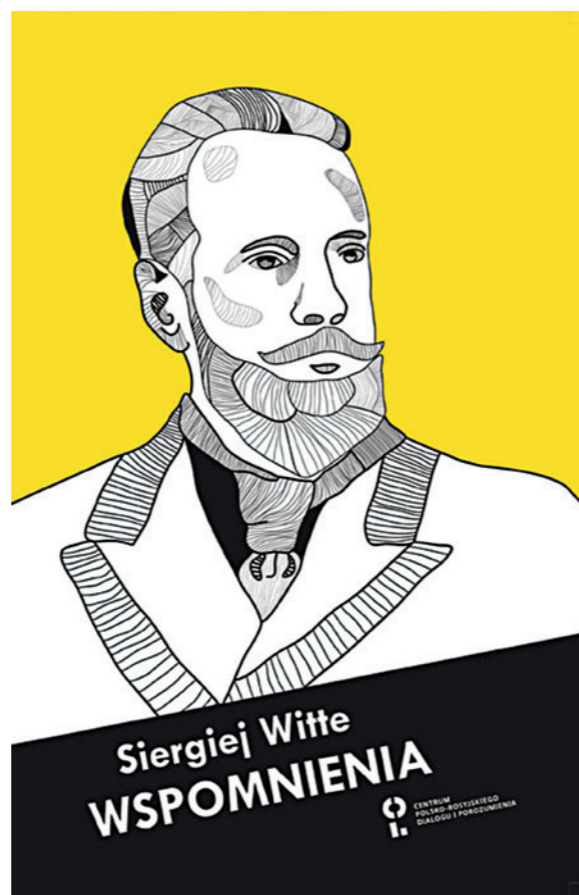
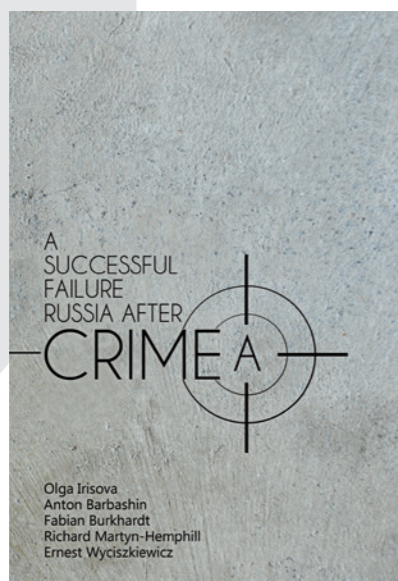
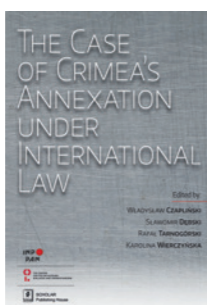
Program skierowany jest do badaczy z Rosji lub osób pracujących w rosyjskich instytucjach naukowych. Celem programu jest umożliwienie stypendystom przeprowadzenia

własnych badań na polskich uczelniach i w innych instytucjach naukowych, a także zapoznania się z osiągnięciami polskiej transformacji oraz z zasadami funkcjonowania życia gospodarczego członka UE, a w uzasadnionych wypadkach, również ze sposobem działania wybranych polskich przedsiębiorstw istotnych dla polskiego życia gospodarczego.

Na szóstą edycję konkursu (2017/2018) wpłynęło 17 wniosków o przyznanie stypendium, z czego 16 spełniało wymogi formalne. Komisja ekspertów, biorąc pod uwagę: wartość naukową projektu, osiągnięcia naukowe wnioskodawcy, a także znaczenie proponowanego programu badań dla dialogu w stosunkach polsko-rosyjskich, przyznała dziesięć stypendiów naukowych badaczom z Moskwy, Petersburga, Tomsku, Kazania, Tiumenia, Barnaulu i Jekaterynburga na łączną kwotę 111 100 zł.

- Denis Achapkin z Petersburskiego Uniwersytetu Państwowego – badania wpływu literatury i kultury polskiej na proces kształtowania Josifa Brodskiego jako poety i eseisty
- Jelena Andrianowa z Tiumeńskiego Uniwersytetu Państwowego – analiza porównawcza motywacji pracowników banków w Polsce i Rosji
- Oksana Gołowaszyna z Tomskiego Uniwersytetu Państwowego – realizacja tematu „Migracje pamięci: modele badawcze integracji pamięci rosyjskojęzycznych imigrantów w Polsce”
- Aleksandra Jacyk z Kazańskiego Uniwersytetu Państwowego – badania nad współczesnym rosyjskim i polskim konserwatyzmem w aspekcie biopolitycznym
- Tatiana Kosinowa ze Stowarzyszenia „Memoriał” z Petersburga – badania nad petersburskim okresem życia Józefa Czapskiego (1912–1919)
- Aleksander Lipatow z Instytutu Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk – realizacja tematu „Świadomość słowiańskich narodów w zwierciadle literatury”
- Jakow Łazariew z Uralskiego Uniwersytetu Federalnego – realizacja tematu „Zarządzanie ziemiami ukraińskimi w Rzeczypospolitej i państwie rosyjskim od XVII do lat 60-tych XVIII w.: poszukiwanie mechanizmów zrównoważonej kontroli”
- Irina Nikulina z Ałtajskiego Uniwersytetu Państwowego w Barnaule – badania nad miejscem i rolą Polaków w kulturowym i społecznym rozwoju Ałtaju w XIX–XX w.
- Maksim Starczak z Instytutu Gospodarki Światowej i Stosunków Międzynarodowych Rosyjskiej Akademii Nauk – analiza miejsca i roli Polski w relacjach Rosja-NATO w dziedzinie kontroli zbrojeń w Europie
- Tatiana Woronina z Centrum Niezależnych Badań Socjologicznych z Petersburga – realizacja tematu „Biografie vs hagiografie: kontekst religijny i narracje historyczne o męczennikach Rosji i Polski na przykładzie Muzeum Jerzego Popiełuszki w kościele Świętego Stanisława Kostki w Warszawie i Soboru Nowomęczenników i Wyznawców Rosyjskich w Butowie”.

W październiku 2017 roku została ogłoszona VII edycja programu stypendialnego dla badaczy z Rosji na prowadzenie badań naukowych w Polsce w roku akademickim 2018/2019.

ZADANIE 2

„PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI WYDAWNICZEJ”

W okresie od stycznia do grudnia 2017 r. nakładem Centrum ukazały się następujące publikacje:

1. Andrzej Nowak (red.), *Imperia, narody i społeczeństwa Europy Wschodniej i Środkowej u progu I wojny światowej* (we współpracy z IH PAN)
2. Łukasz Adamski, Grzegorz Hryciuk, Grzegorz Motyka (red.), *Sowietci a polskie podziemie 1943–1946. Wybrane aspekty stalinowskiej polityki represji*
3. Olga Irisova, Anton Barbashin, Fabian Burkhardt, Ernest Wyciszkievicz (red.), *A Successful Failure. Russia after Crime(a)*
4. Siergiej Witte, *Wspomnienia*
5. Łukasz Adamski (red.), *O ziemię naszą, nie waszą. Ideowe aspekty procesów narodotwórczych w Europie Środkowej i Wschodniej.*

We współpracy z Wydawnictwem Naukowym Scholar ukazała się książka: dr Swietłana Mulinina, *Migranci wbrew swej woli. Adaptacja zesłanych powstańców styczniowych na Syberii Zachodniej*, natomiast w koedycji z tymże wydawnictwem oraz wydawnictwem Instytutu Nauk Prawnych PAN została opublikowana praca *The Case of Crimea's Annexation Under International Law* pod red. Władysława Czaplińskiego, Sławomira Dębskiego, Rafała Tarnogórskiego oraz Karoliny Wierczyńskiej – pokłosie konferencji zorganizowanej przez CPRDiP oraz INP PAN. Ponadto w ramach współpracy z magazynem historycznym „Mówią Wieki” ukazał się numer specjalny czasopisma: „Rewolucyjny rok 1917”, nr 3/2017.

We współpracy z wydawnictwami rosyjskimi ukazało się rosyjskie wydanie książki: pod red. Jakuba Wojtkowiaka *Jeńcy sowieccy na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej* (wyd. Aletheia, przy wsparciu finansowym Ambasady RP w Federacji Rosyjskiej; J. Wojtkowiak, M. Krisań (red.), *Sowietskije wojenoplennyje wo wremia Wtoroj mirowoj wojny na polskich ziemiach: sbornik statiej*). Trwały prace nad przekładem na język rosyjski książki Sławomira Dębskiego *Między Berlinem a Moskwą. Stosunki niemiecko-sowieckie 1939–1941* (wyd. Stowarzyszenie „Rosyjska Encyklopedia Polityczna” (ROSPEN), finansowane z grantu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP).

Ponadto trwały prace redakcyjne nad publikacjami: *Dokumenty i materiały do stosunków między Sowietami a Polskim Państwem Podziemnym 1943–1946*, 4 tomy, pod red. Grzegorza Motyki, Łukasza Adamskiego i Grzegorza Hryciuka oraz Mariusz Wołos (et al.) (red.), *Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918–1945*. Rozpoczęła się praca nad publikacją: Łukasz Adamski, Bartłomiej Gajos (red.), *Kręgi rewolucji. Rok 1917 w Rosji – wewnętrzne i międzynarodowe konsekwencje*.

ZADANIE 3

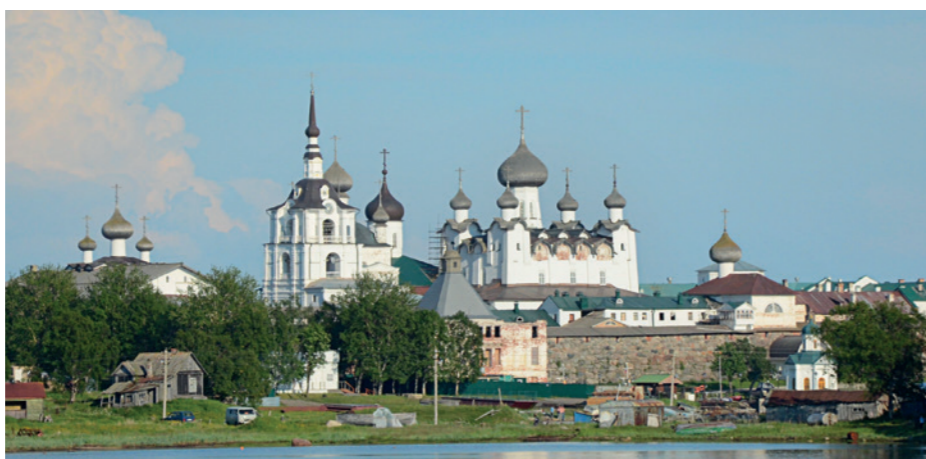
„UPOWSZECHNIANIE W SPOŁECZEŃSTWACH POLSKIM I ROSYJSKIM WIEDZY O STOSUNKACH POLSKO-ROSYJSKICH, HISTORII, KULTURZE I DZIEDZICTWIE OBU NARODÓW NA TERENIE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, FEDERACJI ROSYJSKIEJ ORAZ INNYCH KRAJÓW”

Centrum zorganizowało samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami szereg otwartych publicznych wydarzeń: konferencji, dyskusji, seminariów i wykładów w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Gdańsku, Szczecinie, Lublinie i kilku innych polskich ośrodkach. Pracownicy Centrum brali udział w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje, występując jako dyskutanci na krajowych i międzynarodowych konferencjach eksperckich i naukowych, m. in. w Rosji, na Ukrainie, Białorusi, w Stanach Zjednoczonych, Czechach, Słowacji, w Belgii, na Węgrzech, Litwie, w Rumunii, we Włoszech. Informowali tam o działalności Centrum, biorąc udział w debacie publicznej na tematy związane z szeroko rozumianymi stosunkami polsko-rosyjskimi. Ponadto wielokrotnie występowali w mediach polskich, rosyjskich, ukraińskich, białoruskich, czeskich, anglojęzycznych, watykańskich (televizja, prasa, radio, internet) komentując lub analizując wydarzenia i zagadnienia ważne z perspektywy polsko-rosyjskich relacji.

CPRDiP rozwijało działalność utworzonej w 2015 r. platformy analitycznej on-line „Intersection: Russia/Europe/World”. Na finansowanym przez CPRDiP portalu regularnie ukazują się oryginalne analizy, raporty i eseje ekspertów i naukowców dotyczące zmian politycznych, gospodarczych, prawnych i społecznych w Rosji oraz ich konsekwencji regionalnych, europejskich i światowych. Celem projektu jest poszukiwanie i promowanie nowej generacji krajowych i zagranicznych ekspertów zainteresowanych Rosją, a także wspieranie i promowanie przejrzystej debaty publicznej. Teksty ukazują się w języku rosyjskim i angielskim. Projekt był promowany przez współpracowników Centrum w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Hiszpanii, Rosji, Gruzji, Niemczech i na Łotwie.

Centrum stale aktualizowało swoją trójjęzyczną stronę internetową i intensywnie informowało o swojej działalności w popularnych mediach i serwisach społecznościowych (Facebook i Twitter). Profile Centrum i pracowników w obu serwisach cieszą się rosnącym zainteresowaniem.

ZADANIE 4

„PROWADZENIE, INICJOWANIE I WSPIERANIE DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I FEDERACJI ROSYJSKIEJ”

W 2017 roku Centrum zorganizowało dwie szkoły letnie, szkolenie dla młodych liderów oraz Polsko-Rosyjską Szkołę Przekładu.

Archipelag wspólnej pamięci. Szkoła letnia dla młodych badaczy z Polski i Rosji 3-11 lipca 2017, Rosja

Centrum wspólnie z Międzyzakładową Pracownią Pamięci Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, Akademią Pedagogiki Specjalnej oraz Centrum Niezależnych Badań Socjologicznych (Petersburg) zorganizowało szkołę letnią dla dwunastu młodych badaczy z Polski i Rosji, której celem była nie tylko dyskusja nad koncepcjami i praktykami upamiętnienia sowieckich represji przez lokalne społeczności, ale przede wszystkim refleksja nad sposobami i praktykami upamiętniania sowieckiej przeszłości w miejscach ważnych dla historii sowieckich represji – na Wyspach Sołowieckich i w uroczysku Sandarmoch. Seminaria terenowe odbyły się w Petersburgu, Miedwieżjegorsku, Sandarmochu i na Wyspach Sołowieckich.

Pamięć i prawo: perspektywa prawna w ocenach historycznych 19-27 sierpnia 2017, Łękuć

Podczas wykładów i seminariów w mazurskim Łękuć szesnastu doktorantów, młodych pracowników naukowych, osób zaangażowanych w sprawy publiczne z Polski, Niemiec, Rosji i Ukrainy nabywało umiejętności pozwalające na wykorzystanie perspektywy prawnej w ocenach historycznych. Prawo międzynarodowe ukazane zostało jako narzędzie wspomagające pracę historyków, ułatwiające ocenę wydarzeń historycznych w sposób wyważony, a nie oparty na wzajemnie się wykluczających interpretacjach narodowych. Zajęcia pozwoliły nie tylko na wzbogacenie wiedzy uczestników szkoły, ale przede wszystkim na wymianę poglądów między nimi. Szkoła ułatwiła również nawiązanie osobistych kontaktów między utalentowanymi badaczami z czterech sąsiedzkich krajów, dzielących trudną historię. Była to druga edycja projektu zapoczątkowanego w 2016 roku. Wśród zaproszonych wykładowców znaleźli się m. in.: profesorowie Władysław Czapliński, Ireneusz Kamiński, Hoerhij Kasjanow, Stefan Oeter, dr Andrij Portnow.

**Club of Gdańsk – spotkanie polskich i rosyjskich młodych liderów
7-9 września 2017, Gdańsk**

W piątej edycji szkolenia dla młodych liderów z Polski i Rosji zorganizowanego przez Centrum we współpracy z Miastem Gdańsk wzięło udział piętnastu młodych liderów społecznych z Polski i Rosji, pochodzących z różnych regionów obu państw i zajmujących się różnymi formami aktywności publicznej na poziomie regionalnym i lokalnym. W programie warsztatu znalazły się m. in.: intensywny trening z negocjacji międzynarodowych i wystąpień publicznych i medialnych oraz szkolenie z technik prowadzenia dyskusji i protokołu dyplomatycznego.

**Słowa na słowa. Polsko-Rosyjska Szkoła Przekładu
28 października 2017 – 9 czerwca 2018, Warszawa**

Cykl warsztatów przeznaczonych dla początkujących tłumaczy literatury z języka rosyjskiego. W trakcie 10 spotkań uczestnicy zapoznają się z cyklem pracy tłumacza i od razu wykorzystają swoje umiejętności w praktyce podczas pracy nad tłumaczeniem książki. W 2017 r. odbyły się trzy spotkania, w których wzięli udział wybitni specjaliści z dziedziny translatoryki: Aleksandr Gawriłow, dr Katarzyna Kotyńska i dr Katarzyna Syska. Rezultatem projektu będzie wydanie polskiego tłumaczenia książki Anny Matwiejewej „Lolotta i drugie paryżskie historie”.

Wzajemne
poznanie
i zrozumienie

ZADANIE 5

„ORGANIZOWANIE KONFERENCJI, SYMPOZJÓW, WYKŁADÓW, SEMINARIÓW I DYSKUSJI”

Debata: Rosja i Bałkany. Związki realne i wyobrażone | 23 stycznia 2017, Warszawa

Przedmiotem dyskusji były stosunki polityczne i kulturalne narodów bałkańskich i Rosji, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych wyobrażeń i potocznych mitów. Debata poświęcona była również kwestii swoistej asymetrii wzajemnych oczekiwań i sympatii, a także miejscu, zajmowanemu przez wątki bałkańskie w ideologii politycznej Rosji. Uczestnicy: prof. Ilona Czamańska, prof. Jan Kieniewicz, dr. hab. Jędrzej Paszkiewicz, prof. Jolanta Sujecka, prowadzenie: dr Hieronim Gala. Współorganizatorem debaty był Wydział „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego.

Debata: Unia Eurazjatycka – mariaż czy miraż? | 2 lutego 2017, Warszawa

Eurazjatycka Unia Gospodarcza – narzędzie realizacji celów politycznych czy realny projekt integracyjny? Postrzeganie EUG na Białorusi i w Kazachstanie – integracja z przymusu czy z rozsądku? Znaczenie Unii Europejskiej i Chin jako ośrodków integracji – współpraca czy rywalizacja? Na te i inne pytania starali się odpowiedzieć uczestnicy debaty: Anna Maria Dyner i Paul Kalininczenko, a całość poprowadził: Łukasz Walewski.

Dyskusja: Eurazjatycka Unia Gospodarcza – kto kogo? | 3 lutego 2017, Lublin

Rozmowa zorganizowana przy współpracy z Katolickim Uniwersytem Lubelskim była poświęcona dynamice integracji eurazjatyckiej, jej politycznym i gospodarczym kosztom i korzyściom oraz zasadności porównywania doświadczeń europejskich i eurazjatyckich. W spotkaniu udział wzięli: Paul Kalininczenko, Andrzej Szabaciuk i Jakub Olchowski.

Teatr.DOC z Moskwy w Warszawie | 8-9 lutego 2017, Warszawa

Na zaproszenie Centrum w Warszawie gościł znany z politycznych przedstawień rosyjski Teatr.DOC z Moskwy, który w teatrze TR Warszawa zaprezentował dwa spektakle dokumentalne: „24+” – rzecz o relacjach intymnych oraz „Wojna blisko” – nawiązujący do wojny w Donbasie. Pokazom towarzyszyła debata z udziałem polskich i rosyjskich twórców dokumentalnych spektakli.

Spektakl: 24+

Składa się m. in. z monologów młodych aktorów, wykorzystujących prawdziwe wątki z ich biografii. Tekst: Michaił Ugarow przy współpracy Maksima Kuroczkina/ reżyseria: Michaił Ugarow / obsada: Anton Ilin – Aleksiej Ljubimow: mąż; Anastazja Słonina: żona; Nikołaj Mułakow: kochanek; Marina Ganach: „była” męża; Liza Witkowskaja – Daria Baszkirowa: „była” kochanka.

Spektakl: Wojna blisko

Pierwsza część oparta jest na dzienniku mieszkańca Ługańska zajętego przez prosyjskich separatystów w 2014 r. Dwie pozostałe części to monolog brytyjskiego dramaturga o wojnie w Syrii oraz dokumentalny projekt oparty na materiałach z procesu Ołeha Sencowa. Tekst: Dmitrij Bel, Jelena Gremina, Mark Ravenhill / reżyseria: Jelena Gremina / obsada: Konstantin Kożewnikow, Nikołaj Mułakow, Grigorij Pierel

Debata: Rzeczywistość nieprzedstawiona. Współczesny teatr dokumentalny w Polsce i Rosji

Jakie jest miejsce teatru non-fiction na tle innych dziedzin sztuki? Jaką misję ma on do odegrania w Polsce i Rosji? Jakie ograniczenia stoją przed twórcami dokumentalnych spektakli? Ile jest prawdy, a ile fikcji w teatrze dokumentu? O roli teatru dokumentalnego i perspektywach jego rozwoju dyskutowały: reżyserki Teatru.DOC w Moskwie Jelena Gremina i Zarema Zaudinowa oraz reżyserki Aleksandra Jakubczak i Katarzyna Kalwat, a całość poprowadził Roman Pawłowski.

Debata: Gensek prywatnie. Leonid Breżniew i sowiecka polityka w świetle dzienników sekretarza generalnego KPZS | 14 marca 2017, Warszawa

Przedmiotem dyskusji były opublikowane trzypięcioletnie robocze notatki, tzw. „dzienniki” sekretarza generalnego KPZS. Uczestnicy skupili się przede wszystkim na tym, jakie odzwierciedlenie w zapiskach Breżniewa znalazły sprawy polskie oraz jakie wnioski dotyczące sowieckiego systemu władzy można na ich podstawie wyciągnąć. W debacie wzięli udział: dr Aleksiej Stiepanow (IH RAN), dr Paweł Kowal (ISP PAN) oraz Piotr Długolecki (PISM).

Debata: Trzeci sektor: czas próby | 23 marca 2017, Warszawa

Dlaczego władza w Rosji uważa NGO za zagrożenie? Czy obywatele Rosji ufają organizacjom pozarządowym? Jakie „luki” wypełniają organizacje trzeciego sektora i czy pomagają w rozwoju systemu społecznego? Wpływ organizacji pozarządowych na opinię publiczną: czy NGO mogą być formą alternatywnych poglądów? Na te pytania i wiele innych odpowiedziały uczestniczki dyskusji: Anna Łabuszewska i Anna Riwin, prowadzenie: Arleta Bojke.

Debata i pokaz animacji: Tekst kultury. Rzecz o animacji | 11 kwietnia 2017, Łódź

Debata o kondycji zmarginalizowanego przez fabułę rodzaju filmowego o ogromnych walorach artystycznych i długiej tradycji w polskiej i rosyjskiej kinematografii. Jaka jest rola animacji we współczesnym kontekście kulturowym Rosji i Polski? Czy jest to popkulturowa opowieść zbudowana na codzienności? W wydarzeniu wzięli udział: Marta Pajek, Piotr Kardas i Denis Wiren, prowadzenie: Krzysztof Jajko. Współorganizatorem dyskusji było Muzeum Kinematografii w Łodzi.

Debata i pokaz animacji: Wilk i zając do odstawki. Rzecz o animacji 20 kwietnia 2017, Warszawa

Animację potraktowaliśmy jako zjawisko zmienne, przekraczające w ostatnich latach ustalone kategorie estetyczne, rozwijające się również w obszarze internetu. O polskiej i rosyjskiej animacji filmowej mówili goście: Marta Pajek, Piotr Kardas, Denis Wiren i Eugeniusz Gordziejuk. Do współorganizacji wydarzenia przyłączył się Narodowy Instytut Audiowizualny (obecnie FInA).

Wykład: W kraju milczącej większości. Kremlowska propaganda i rosyjskie społeczeństwo 25 kwietnia 2017, Kraków

Wykład Olgi Irisowej w Międzynarodowym Centrum Kultury o wpływie propagandy na społeczeństwo rosyjskie oraz m. in. o tym jak propaganda o putinowskiej „większości” stała się sposobem na skierowanie wątpliwości na wewnętrzną emigrację, co sprawia, że ludzie wierzą propagandzie, a także jak antyzachodnia retoryka stała się instrumentem trwałości reżimu, powodując rozmywanie europejskiej tożsamości Rosjan.

Closed-door Roundtable: Russia's levers in V4 countries | 28 kwietnia 2017, Warszawa

Zamknięte seminarium eksperckie zorganizowane przez partnerów z krajów V4: Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Centrum Studiów Międzynarodowych (CSM) z Polski; Prague Security Studies Institute (PSSI) z Czech; Centre for Euro-Atlantic Integration and Democracy (CEID) z Węgier; Slovak Foreign Policy Association (SFPA) ze Słowacji.

Debata: Kremlin Gate | 24 maja 2017, Warszawa

Jakie wnioski wyciągnęła Moskwa z kampanii w USA? Jakie cele przyświecają Kremlowi dziś? Jak rosyjskie działania odbierane są za oceanem i oddziałują na sytuację obecnej administracji? Czy mogą wpłynąć na jej politykę zagraniczną? M. in. na te pytania odpowiedzieli uczestnicy debaty: Paweł Łuzin i Bartosz Wiśniewski, prowadzenie: Łukasz Walewski.

Debata: Co, komu, ile? O korupcji w Rosji | 27 czerwca 2017, Warszawa

Korupcja przenika w Rosji wszystkie sfery życia społecznego – od polityki przez biznes po życie codzienne. Niczym mantra w dyskusji pojawia się hasło, że korupcja w Rosji ma charakter systemowy. Jak Rosjanie patrzą na to zjawisko? Czy rzeczywiście jest im wszystko jedno, bo w końcu „każdy kradnie”, czy może po prostu zdają sobie sprawę, że przetrwanie i sukces zależą od adaptacji do obowiązujących zasad gry? Na te i inne pytania odpowiedzieli: Artiom Torczyński i Grażyna Kopińska, prowadzenie: Dariusz Rosiak.

**Konferencja prasowa poświęcona 80. rocznicy „operacji polskiej” NKWD
10 sierpnia 2017, Warszawa**

Na konferencji prasowej, w której wzięli udział dr Jarosław Szarek – prezes IPN, dr Łukasz Adamski – zastępca dyrektora CPRDiP, Andrzej Pozorski – dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Jan Ruman – redaktor naczelny „Biuletynu IPN”, dr Maciej Wyrwa z CPRDiP oraz Sergiusz Kazmierczuk z Biura Edukacji Narodowej IPN zaprezentowane zostały działania podjęte przez CPRDiP oraz IPN, które przyczynią się do przywrócenia tej zbrodni na polskim narodzie należytego miejsca w świadomości i pamięci społecznej. Dzięki staraniom obu instytucji powstał portal popularnonaukowy www.operacja-polska.pl, gdzie znajdziemy informacje czym była „operacja polska” NKWD, możemy się również zapoznać się z kalendarium zbrodni, a także miejscami egzekucji i pochówków ofiar. Ponadto

CPRDiP stworzyło bazę ofiar antypolskiego terroru, www.ofiaryterroru.pl, która stanowi źródło wiedzy dla żyjących członków rodzin i bliskich ofiar, a zgromadzone informacje mogą być pomocne przy prowadzeniu poszukiwań genealogicznych. Na konferencji zaprezentowany został także film edukacyjny o „operacji polskiej” NKWD przygotowany na zamówienie CPRDiP.

Konferencja: „Operacja polska” NKWD 1937–1938. Przywracanie pamięci o zbrodni 28–29 września 2017, Belweder, Warszawa

Międzynarodowa konferencja zorganizowana przez CPRDiP wraz z Kancelarią Prezydenta RP i Instytutem Pamięci Narodowej, do udziału w której zaproszonych zostało ponad czterdziestu historyków i ekspertów m. in. z Polski, Rosji, Białorusi, Ukrainy i USA. To kolejny krok do przywracania zbrodni na polskim narodzie należytego miejsca w świadomości i pamięci społecznej. W sesji otwierającej głos zabrał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda, a także dyrektor CPRDiP Ernest Wyciszkiwicz i prezes IPN dr Jarosław Szarek. Wśród mówców w wydarzeniu udział wzięli m. in. dr Nikita Pietrow, prof. Andrzej Nowak, prof. Hiroaki Kuromiya, prof. Nikołaj Iwanow, dr Sławomir Dębski, prof. Ihar Kuzniacou, prof. Mariusz Wołos, prof. Marek Kornat, prof. Henryk Głębocki, prof. Siergiej Kropaczow, prof. Wojciech Materski, prof. Grzegorz Motyka, prof. Jurij Szapował, dr Łukasz Adamski i dr Maciej Wyrwa.

Seminarium: The Gdańsk Round Table – On Europe with Russia 6–8 października 2017, Gdańsk

Centrum zorganizowało we współpracy z Miastem Gdańsk piątą edycję seminarium eksperckiego z udziałem uznanych europejskich i rosyjskich specjalistów do spraw Unii Europejskiej, Rosji i relacji unijno-rosyjskich. W spotkaniu uczestniczyło ponad 20 ekspertów m. in. z: Polski, Rosji, Czech, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Łotwy i Francji. Punkt wyjścia do dyskusji stanowiły publikacje: „Authoritarian Russia” Władimira Gelmana, „Hybrid War or Gibrinaya Voina? Marka Galeottiego oraz raporty i analizy nt. Nord Stream 2.

Prezentacja: Polski Petersburg | 16 października 2017, Warszawa

Spotkanie poświęcone prezentacji portalu encyklopedycznego realizowanego od 2015 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury (MCK) w Krakowie, przy współpracy petersburskiej Międzynarodowej Fundacji Charytatywnej im. Dmitrija Lichaczowa. W prezentacji uczestniczyli twórcy i współautorzy encyklopedii: dr Miłkołaj Banaszkiwicz, dr Beata Nykiel, Agata Wąsowska-Pawlik, Ewa Ziółkowska oraz dr Hieronim Grala.

Konferencja: Kręgi rewolucji. Rok 1917 w Rosji – wewnętrzne i międzynarodowe konsekwencje 16–17 października 2017, Warszawa

Na konferencji zorganizowanej przez CPRDiP zostały poruszone m. in. takie zagadnienia jak: wpływ polityczny, społeczny, ideowy i kulturowy na Europę Środkową i Wschodnią, w tym Polskę, reakcja na rewolucję i jej recepcja w Europie Zachodniej, przebieg wydarzeń na prowincji rosyjskiej oraz na ziemiach współczesnej Ukrainy, Białorusi, Litwy, Łotwy, Estonii i Finlandii, a także funkcjonowanie obrazu rewolucji w pamięci społeczeństw krajów byłego imperium rosyjskiego. Wśród gości byli m.in. Boris Kołoniczki (Uniwersytet Europejski w Petersburgu), Steve A. Smith (Uniwersytet Oksfordzki), Jan Jacek Bruski (Uniwersytet Jagielloński), Olga Malinowa (Wyższa Szkoła Ekonomii w Moskwie), Lothar Höbelt (Uniwersytet Wiedeński), Isabelle Davion (Uniwersytet Paryski IV – Sorbona), Frédéric Dessberg (Uniwersytet Paryski I – Nowa Sorbona), Sarah Badcock (Uniwersytet w Nottingham), Ludmiła Nowikowa (Wyższa Szkoła Ekonomii w Moskwie), Andrzej Nowak (Uniwersytet Jagielloński).

Debata: Rosja – sytuacja rewolucyjna? Wyzwania dla Polski 20 października 2017, Wojnowice koło Wrocławia

Centrum, jak w poprzednich latach, zaangażowało się w debatę na temat polityki Warszawy wobec Wschodu i podczas corocznej konferencji „Polska Polityka Wschodnia” zorganizowało dyskusję pt. „Rosja – sytuacja rewolucyjna? Wyzwania dla Polski” z uczestnictwem Romana Bäckerera, Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz i Ernesta Wyciszkiwicza. Rozmowę poprowadził Wojciech Konończuk.

Debata: Sowieckie represje przeciwko Polakom. Stan i perspektywy badań 25 października 2017, Szczecin

Spotkanie z badaczami prowadzącymi badania nad problematyką sowieckiej represji przeciwko Polakom. W trakcie dyskusji m. in. zaprezentowano unikatową bazę danych polskich ofiar „operacji polskiej NKWD” oraz omówiono główne problemy i wyzwania naukowe związane z badaniami relacji między Sowietami a Polskim Państwem Podziemnym. Ponadto dyskutowano o możliwościach dostępu do materiałów archiwalnych w krajach postsowieckich oraz stosunku opinii publicznej i środowisk naukowych Rosji, Ukrainy i Białorusi do tej kwestii. W spotkaniu wzięli udział: prof. Grzegorz Hryciuk (Uniwersytet Wrocławski), dr Mariusz Zajączkowski (IPN/ISP PAN), dr Łukasz Adamski, wicedyrektor CPRDiP, prowadzenie: dr Maciej Wyrwa. Wydarzenie współorganizowało Centrum Dialogu Przełomy.

Debata: Aneksja Krymu: długa zima w Rosji | 25 października 2017, Warszawa

Nowa publikacja Centrum „A successful failure: Russia after Crime(a)” stała się przyczynkiem do dyskusji na temat sytuacji w Rosji trzy lata po aneksji Krymu. Prelegenci zastanawiali się jak po aneksji Krymu w 2014 r. zmienił się rosyjski rząd i społeczeństwo, jaką politykę informacyjną realizuje Rosja i dlaczego – pomimo nasilających się trudności ekonomicznych – Rosjanie wspierają władzę na Kremlu. Na te pytania próbowali odpowiedzieć: Fabian Burkhardt, Igor Grecki oraz Olga Irisowa. Dyskusję poprowadził Ernest Wyciszkievicz.

Konferencja: Stolica Apostolska wobec Rosji i wschodniego chrześcijaństwa. Od Jana Pawła II do Franciszka | 6-7 listopada 2017, Rzym

CPRDiP we współpracy z Centrum Myśli Jana Pawła II na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie zorganizowało międzynarodową konferencję, poświęconą dialogowi katolicko-prawosławnemu, w której udział wzięli wybitni znawcy tematu. Prelegenci skoncentrowali się na analizie dialogu z perspektywy doświadczeń Polski i krajów ościennych, roli polskiej spuścizny kulturowej w tym zakresie, znaczeniu politycznym dialogu ekumenicznego oraz przypomnieniu poglądów Jana Pawła II na ten temat oraz ich recepcji w Rosji. W obradach wzięły udział uznane osobistości i eksperci z Polski, Włoch, Rosji oraz innych krajów, m.in. abp. Józef Kowalczyk, abp. Tadeusz Kondrusiewicz, prof. Myrośław Marynowicz, prof. Hanna Suchocka oraz prof. Andriej Zubow.

49. Zjazd Stowarzyszenia Studiów Slawistycznych, Wschodnioeuropejskich i Euroazjatyckich (ASEEES) | 9-12 listopada 2017, Chicago

Centrum po raz pierwszy wzięło udział w Kongresie Stowarzyszenia Studiów Slawistycznych, Wschodnioeuropejskich i Euroazjatyckich (ASEEES) organizując dwa panele oraz prezentując swoją ofertę wydawniczą na targach wystawców. W pierwszym panelu „Memory Conflicts and Foreign Policy in Central and Eastern Europe” udział wzięli: Jan Claas Behrends, Center for Contemporary History (Niemcy), Łukasz Adamski (CPRDiP), Heorhij Kasjanow, National Academy of Sciences (Ukraina), Olga Malinowa, NRU Higher School of Economics (Rosja), a w drugim „Contested Concepts of Power Politics: Sphere of Influence, Limited Sovereignty, Concert of Powers, Grand Bargain”: Igor Grecki, St. Petersburg State University (Rosja), Ernest Wyciszkievicz (CPRDiP), Kateryna Zarembo, Institute of World Policy (Ukraina). Bartłomiej Gajos z CPRDiP zaprezentował referat w panelu poświęconym pamięci o rewolucji październikowej w Polsce i Związku Sowieckim. Konwencja jest największym dorocznym wydarzeniem skupiającym międzynarodowe grono ekspertów, m. in. historyków, kulturoznawców, literaturoznawców, ekonomistów zajmujących się Europą Środkowo-Wschodnią.

Konferencja: Transatlantic Forum on Russia | 16 listopada 2017, Waszyngton

Szóste forum organizowane wspólnie przez CPRDiP i Centre for Strategic & International Studies (CSIS) w ramach współpracy badającej relacje polsko-rosyjskie i ich konsekwencje dla regionu euroatlantyckiego. W tym roku podczas pierwszego panelu eksperci zastanawiali się nad tym, jaki wpływ mają narracje dotyczące przeszłości na przyszłość stosunków USA-Europa-Rosja, podczas drugiego – nad dziedzictwem Aktu końcowego z Helsinek.

Wykład: Migranci wbrew swej woli | 27 listopada 2017, Toruń

Centrum wraz z Regionalnym Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej i Wydziałem Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu zaprosiło na spotkanie z dr Swietlaną Muliną i dyskusję wokół książki „Migranci wbrew swej woli. Adaptacja zesłanych powstańców styczniowych na Syberii Zachodniej”, której współwydawcą było CPRDiP.

Debata: Syberia oswojona | 28 listopada 2017, Warszawa

Jak wyglądał proces włączania się zesłańców w życie społeczeństwa Syberii i ich współdziałania z miejscową ludnością? Jaka jest obecnie ich postawa wobec własnej polskości oraz ich wizji przeszłości? W jaki sposób kultywuje się polską tożsamość narodową? Na te i inne pytania starali się odpowiedzieć: dr Swietłana Mulina z Omskiego Uniwersytetu Państwowego im. Fiodora Dostojewskiego, dr Piotr Marciniak, były konsul RP w Irkucku i Petersburgu oraz prof. Wiesław Caban z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Punktem wyjścia do dyskusji była publikacja „Migranci wbrew swej woli. Adaptacja zesłańców powstańców styczniowych na Syberii Zachodniej”.

**Wykład: Polscy mieszkańcy Zachodniej Syberii w końcu XIX i na początku XX wieku
29 listopada 2017, Kraków**

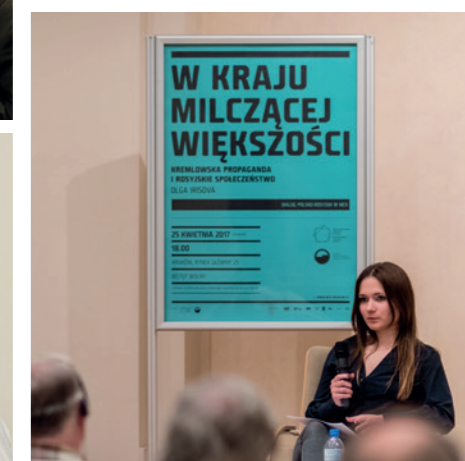
Centrum wraz z Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie zorganizowało wykład dr Swietłany Muliny, połączony z prezentacją książki „Migranci wbrew swej woli. Adaptacja zesłańców powstańców styczniowych na Syberii Zachodniej”, której współwydawcą jest CPRDiP.

**Debata: Źródła politycznych nieporozumień. Dlaczego należy badać nie tylko XX wiek?
30 listopada 2017, Warszawa**

Dlaczego historia XX wieku tak przyćmiewa inne epoki historyczne? Czy badania nad epoką nowożytną są politycznie aktualne? Gdzie tkwią problemy współczesnych napięć na tle historii między Polską, Rosją, Ukrainą, Białorusią i Litwą? M. in. na te pytania starali się odpowiedzieć trzej historycy badający historię myśli politycznej i prawnej: prof. Adam Bosiacki, dr Łukasz Adamski, dr Hieronim Gala. Spotkanie poprowadził dr Maciej Wyrwa. Podczas debaty zaprezentowana została najnowsza publikacja Centrum – tom studiów „O ziemię naszą, nie waszą” pod redakcją Łukasza Adamskiego, poświęcony związkowi między myślą polityczną a procesami narodotwórczymi zachodzącymi w Europie Środkowej i Wschodniej od XVI do XX wieku. W tomie swoje artykuły zamieściło wielu wybitnych historyków z Polski, Rosji, Ukrainy, Białorusi i Litwy.

XXVI Targi Książki Historycznej | 30 listopada – 3 grudnia 2017, Warszawa

Centrum po raz trzeci wzięło udział w Targach Książki Historycznej prezentując swoją ofertę wydawniczą oraz organizując imprezę towarzyszącą. Targi Książki Historycznej to impreza o charakterze promocyjno-informacyjnym, cyklicznym (odbywa się co roku) i niekomercyjnym (wstęp na targi jest bezpłatny). Towarzyszą jej liczne imprezy, spotkania autorskie, promocje książek oraz pokazy filmów fabularnych i dokumentalnych.

ZADANIE 6

„UTRZYMYWANIE KONTAKTÓW Z OŚRODKAMI AKADEMICKIMI, EKSPERCKIMI, NAUKOWYMI, KULTURALNYMI I POLITYCZNYMI W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I FEDERACJI ROSYJSKIEJ”

Zadanie utrzymywania kontaktów z ośrodkami akademickim, eksperckimi i kulturalnymi w Polsce i Federacji Rosyjskiej było realizowane na bieżąco w związku z licznymi, opisanymi powyżej, przedsięwzięciami Centrum. Badania naukowe prowadzone są za pośrednictwem kierowanych przez zewnętrznych badaczy zespołów badawczych. Liderzy projektów wywodzą się z różnych, renomowanych ośrodków akademickich i naukowych, m.in. Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, czy Polskiej Akademii Nauk. Kontakty ze światem akademickim są też pogłębiane czy to poprzez organizowane przez Centrum wykłady i dyskusje we współpracy z uczelniami, czy to poprzez regularny udział ekspertów Centrum w przedsięwzięciach realizowanych przez inne instytucje. Do rozwijania kontaktów przyczyniały się też liczne wizyty pracowników Centrum w innych ośrodkach w związku z udziałem w konferencjach i seminariach organizowanych przez inne instytucje.

Na rzecz
dialogu
i porozumienia

ZADANIE 7

„DOFINANSOWYWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ PODEJMOWANYCH NA RZECZ DIALOGU I POROZUMIENIA W STOSUNKACH POLSKO-ROSYJSKICH”

VI OTWARTY KONKURS

W 2017 roku Centrum zorganizowało szóstą edycję Otwartego Konkursu na dofinansowanie przedsięwzięć podejmowanych na rzecz dialogu i porozumienia w stosunkach polsko-rosyjskich. Na konkurs wpłynęło łącznie 60 wniosków, z czego 2 po terminie. Dwa kolejne wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia z przyczyn formalnych. Spośród 56 aplikacji skierowanych do rozpatrzenia, Komisja Konkursowa na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2017 r. zdecydowała o dofinansowaniu 25 projektów na łączną kwotę 308 191,49 PLN. Wszystkie rekomendowane projekty uzyskały akceptację dyrektora CPRDiP.

W wyniku postępowania konkursowego dofinansowanie uzyskały następujące podmioty:

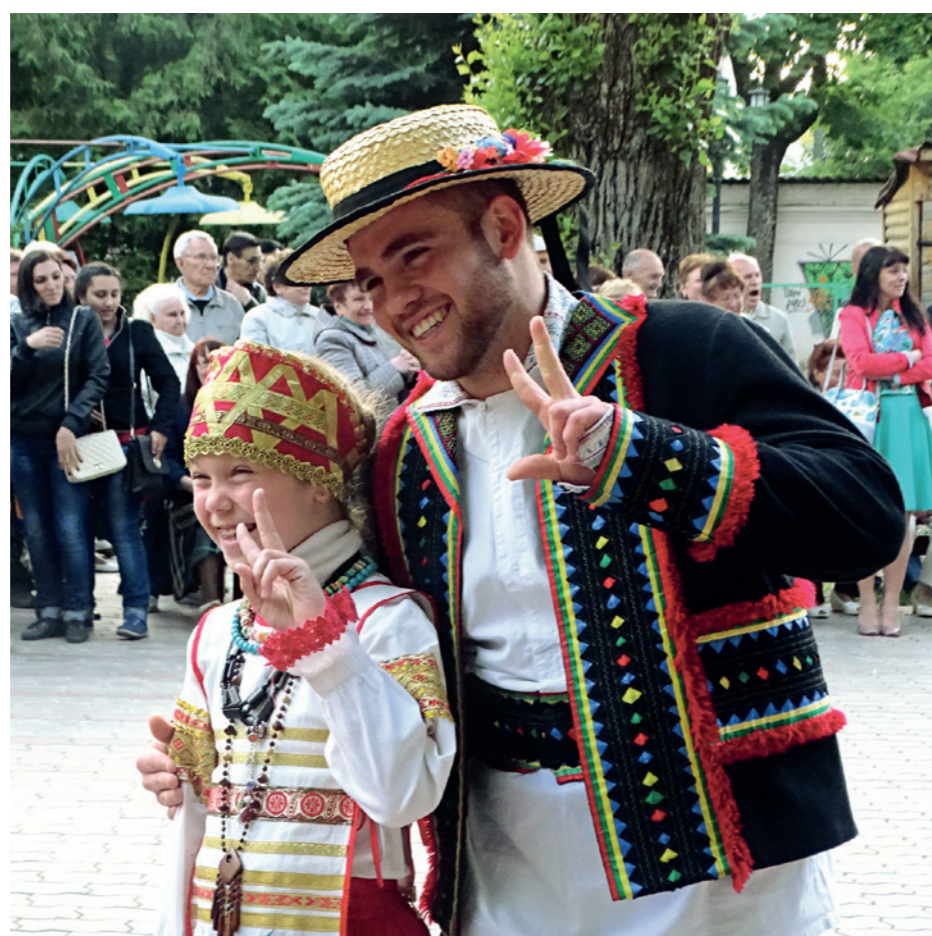
1. Fundacja Joachima Lelewela – projekt edukacyjny „Upamiętnienie obrony Kresów Wschodnich przed Sowietami we wrześniu 1939”
2. Stowarzyszenie gmin „Polskie zamki gotyckie” – gra turystyczna „Na szlakach kulturowych północno-wschodniej Polski i obwodu kaliningradzkiego”
3. Instytut Tolerancji w Łodzi – konferencja „Reżim komunistyczny w pamięci polskiej i rosyjskiej”
4. Kama Kuik – „Kreska, plama, kolor i pióro” – warsztaty i konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży polonijnej
5. Fundacja Pieśniarze – festiwal pieśni Włodzimierza Wysockiego „Wołodia pod Strzełińcem”

6. Kuźnia Inicjatyw Lokalnych Lisewo – „Dialog i Porozumienie Kultur w Lisewie”
7. Przedszkole Miejskie nr 10 „Świat Fantazji” w Słupsku – Polsko-rosyjski przedszkolny klub tańca
8. Centrum Wspierania Inicjatyw Międzynarodowych – cykl debat i wykładów „Nowa narracja – edycja II”
9. Rada Rodziców przy Szkole Podstawowej nr 2 w Słupsku – warsztaty rosyjskiego teatru lalkowego
10. Stowarzyszenie OrthNet – „Światłości cicha – całonocne czuwanie S. Rachmaninowa”
11. Fundacja Nośna – „Artist Talk” – otwarte spotkanie z rosyjskim artystą Dawidem Ter Oganianem, przedstawicielem współczesnej rosyjskiej sztuki wizualnej
12. Fundacja Kultura Nie Boli – „Big Book Festival”
13. Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Świerzawie – „Panorama Rosji”
14. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – konferencja naukowa „25 lat polsko-rosyjskiego traktatu przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy – próba bilansu ćwierćwiecza relacji polsko-rosyjskich”
15. Stowarzyszenie na Rzecz Wspomagania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych AMI-CUS – Matrioszkę malujemy, tańczymy, śpiewamy – rosyjską duszę mamy (integrujące zajęcia artystyczne dla niepełnosprawnych intelektualnie)
16. Fundacja Wspieram – Festiwal Polskich Filmów w Rosji „Wisła”
17. Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód – Oddział Wielkopolski – sesja naukowo-dyskusyjna „Współczesna recepcja rewolucji 1917 roku”
18. Instytut Studiów Politycznych PAN – „Ochrona kultury mniejszości językowych / etnicznych” (warsztaty dla działaczy organizacji pozarządowych z Kaukazu Północnego i pracowników naukowych zajmujących się tymi kwestiami w Polsce)
19. Instytut Europy Środkowo-Wschodniej – „Oni. Migranci w Rosji w obiektywie niezależnych reporterów rosyjskich”, wystawa i debata publiczna
20. Uniwersytet Warszawski – Biblioteka Uniwersytecka – „Polskie i rosyjskie dziedzictwo kulturowe w zbiorach bibliotecznych cz. 2”
21. Stowarzyszenie TŁOKA – cykl wydarzeń upamiętniających męczeństwo Polaków skazywanych przez Niemców na śmierć za pomoc zbiegłym z obozów niemieckich żołnierzom Armii Czerwonej
22. Stowarzyszenie F jak wszyscy – „Moskiewskie CHOR EXPO i jego muzyczne efekty”
23. Fundacja Wspólna Europa – „Dziennikarstwo w czasach dezinformacji. Jak pisać o Polsce w Rosji i Rosji w Polsce”
24. Fundacja Ari Ari – wędrowna wystawa „Muzealia rosyjskie”

W związku z faktem, że jeden z beneficjentów (Ośrodek Kultury Biblioteka Polskiej Piosenki, Kraków) wycofał się z realizacji przedsięwzięcia, przyznana mu kwota dofinansowania została przez Komisję Konkursową przyznana innemu wnioskodawcy, umieszczonemu przez Komisję na liście rezerwowej:

25. Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego – PO-ROzmawiajmy – seminarium metodyczno-kontaktowe dla nauczycieli z Polski i Rosji.

Wszystkie dofinansowane projekty zostały zrealizowane zgodnie z zawartymi umowami.

ZADANIE 8

„INICJOWANIE I WSPIERANIE POLSKO-ROSYJSKIEJ WYMIANY MŁODZIEŻY I STUDENTÓW”

KONKURS „POLSKO-ROSYJSKA WYMIANA MŁODZIEŻY 2017”

Na konkurs „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2017” wpłynęły 53 wnioski – z tego 1 wpłynął po terminie. Wnioskodawcy prosili w nich o dofinansowanie w wysokości 3 666 498,38 zł. Minimalna wnioskowana dotacja to 21 008 zł, a maksymalna – 129 100 zł. Wnioskodawcy zakładali przeprowadzenie wymiany z udziałem blisko 1600 osób. Z powodów wad formalnych pozostawiono bez rozpoznania 4 wnioski. Pozostałe 48 wniosków zostało skierowanych do oceny merytorycznej przez członków Komisji Konkursowej, która na posiedzeniach w dniach 12 i 26 kwietnia 2017 r. na drodze uchwał rekomendowała do dofinansowania 29 przedsięwzięć na łączną kwotę 1 602 152,49 zł. Po zapoznaniu się z oceną Komisji Konkursowej oraz po uwzględnieniu dostępnej puli środków, na podstawie rozstrzygnięć Dyrektora Centrum o przyznaniu dofinansowania – ogółem na sumę 1 031 268,42 zł (od 21 008 do 75 000 zł) – powiadomiono 21 wnioskodawców:

1. Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie
2. Gmina Miejska Strzelno-Gimnazjum z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzelnie
3. Piastun Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży w Opolu
4. Powiat Garwoliński – Zespół Szkół im. Piłsudskiego w Garwolinie
5. Gmina Rozdrażew – Zespół Szkół Publicznych w Rozdrażewie
6. Stowarzyszenie dla Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych „Razem do celu” w Dąbrowie Górniczej
7. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
8. Zespół Szkół Sportowych i Ogólnokształcących im. J. Kusocińskiego w Gdańsku
9. Gmina Kolbudy
10. Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego w Kielcach i Świętokrzyskie Centrum Kształcenia „Uniwerek”
11. Uniwersytet Wrocławski – Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
12. Rada Rodziców Szkoły Podstawowej nr 2 w Słupsku
13. Stowarzyszenie Rodziców i Nauczycieli na Rzecz Pomocy Dzieciom z Miejskiego Zespołu Szkół nr 5 w Gorlicach „Bliżej Dziecka”
14. Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie
15. Uczniowski Klub Sportowy „Kaliber” w Białymstoku
16. Fundacja im. Macieja Frankiewicza w Poznaniu
17. Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Wsi Moszczanka i Skrzebowa
18. Miasto Warszawa – Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 22 im. gen. P. Szembeka w Warszawie
19. Miasto Poznań – Gimnazjum nr 50 im. Lotnictwa Polskiego w Poznaniu

20. Powiat Wrocławski – Powiatowy Zespół Szkół nr 3 w Sobótce
21. Stowarzyszenie IKE (Miłakowo)

Ostatnią umowę o dofinansowanie przedsięwzięć w programie „Polsko-Rosyjska Wymiana Młodzieży 2017” podpisano 11 października 2017, co było spowodowane zmianami w systemie oświaty (przekształcenie gimnazjum w szkołę podstawową). Wszystkie projekty zostały zrealizowane zgodnie z planem. Wzięło w nich udział 547 uczniów i studentów z Polski i Rosji oraz 115 opiekunów.

Tematami przewodnimi „Polsko-Rosyjskiej Wymiany Młodzieży 2017” były:

1. Taniec – międzynarodowy język przyjaźni wystukiwany obcasami!
2. Miasto i wieś. Jakie możliwości, inspiracje, źródła satysfakcji i spełnienia dostarczają nam oba modele życia w XXI wieku
3. Innowacyjny świat – jak nowoczesne technologie zmieniają życie młodych ludzi
4. Spotkali się Polak, Rosjanin, Niemiec... Poczucie humoru w Polsce i Rosji. Z czego śmieją się Polacy i Rosjanie
5. „Młodość nie wierzy starości” – jak wykorzystać międzypokoleniowe różnice z korzyścią dla dzieci, rodziców i dziadków
6. Polskie i rosyjskie ofiary sowieckiego totalitaryzmu. Na ile upamiętnianie i rozliczanie przeszłości są niezbędne dla przyszłości

VI MISTRZOSTWA STREFY PRZYGRANICZNEJ W PIŁCE NOŻNEJ CHŁOPCÓW I DZIEWCZĄT OLSZTYNEK 2017

W dniach 19-21 maja 2017 r. w Olsztynku odbyły się organizowane po raz szósty przez Centrum zawody piłkarskie dla chłopców i dziewcząt w województwach pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz z obwodu kaliningradzkiego w dwóch kategoriach wiekowych: U-12 i U-14. W zawodach wzięło udział ponad 180 dzieci z 16 zespołów: po osiem zespołów z Polski i Rosji. Młodzież rozegrała ogółem 32 mecze, w tym cztery mecze przyjaźni mieszanych polsko-rosyjskich zespołów. Zwycięzcami w poszczególnych kategoriach zostały drużyny: dziewczynki U-12 – UKS Perły Olsztynek, dziewczynki U-14 – Kormoran Brzydowo, chłopcy U-12 – Orlik Reda i chłopcy U-14 – Pruszcz Gdański. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe medale, drużyny puchary oraz piłki. Uhonorowano także najlepsze zawodniczki i zawodników w poszczególnych grupach.

Rozpoczęto także przygotowania do Mistrzostw Strefy Przygranicznej w 2018 r., których to edycja będzie wyjątkowa z uwagi na fakt organizacji m.in. w Kaliningradzie meczów Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej Rosja 2018. Po raz pierwszy Mistrzostwa zostaną rozegrane zarówno na boiskach Polski – udało się wstępnie uzgodnić zakres współpracy z miastem gospodarzem – Malborkiem, jak i na boiskach Kaliningradu – we współpracy z Młodzieżową Organizacją Społeczną Obwodu Kaliningradzkiego „Futbolnyj miacz”.

ZADANIE 9

„ORGANIZOWANIE I WSPIERANIE POLSKO-ROSYJSKIEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZY ŚRODOWISKAMI NAUKOWO-EKSPERCKIMI, OŚRODKAMI AKADEMICKIMI, ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI, JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO ORAZ ORGANIZACJAMI SAMORZĄDU ZAWODOWEGO I GOSPODARCZEGO Z RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I FEDERACJI ROSYJSKIEJ”

Centrum utrzymywało i rozwijało sieci współpracy i kontaktów między polskimi i rosyjskimi instytucjami badawczymi, ośrodkami akademickimi i innymi organizacjami poprzez realizację konferencji, cykli seminariów tematycznych, oraz stale rozwijaną stronę internetową i serwisy społecznościowe. Istotą tych działań było wspieranie przedsięwzięć na rzecz intensyfikacji komunikacji różnych środowisk zainteresowanych udziałem w dialogu polsko-rosyjskim, zbliżaniem obu społeczeństw oraz ich praktycznym wykorzystywaniem dla kształtowania współpracy organizacji pozarządowych, samorządowych i gospodarczych.

Zadanie to realizowane jest też za pośrednictwem dofinansowywania projektów na rzecz polsko-rosyjskiego dialogu i porozumienia, których beneficjentami stawały się różnego rodzaju instytucje zobowiązane przez zasady udziału w konkursie do znalezienia i nakłonienia do wspólnych projektów rosyjskich partnerów. W ten sposób dzięki programom Centrum utworzono nowe powiązania między szkołami, uczelniami, samorządami.

ZADANIE 10

„WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJĄ UTWORZONĄ PRZEZ WŁADZE FEDERACJI ROSYJSKIEJ, KTÓREJ CELEM JEST PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ DIALOGU I POROZUMIENIA W STOSUNKACH POLSKO-ROSYJSKICH”

Współpraca z rosyjską Fundacją „Rosyjsko-Polskie Centrum Dialogu i Porozumienia” była ograniczona do *minimum minimum*, przede wszystkim z uwagi na naruszanie do łamania prawa międzynarodowego i fundamentów europejskiego bezpieczeństwa przez kierownictwo tejże instytucji oraz ze względu na współpracę kierowanej przez dyr. Jurija Bondarenkę instytucji ze środowiskami w Polsce, kwestionującymi zasadność polskiej polityki zagranicznej i potrzebę utrzymania dotychczasowych sojuszy, a wreszcie wskutek niezdolności rzeczonoj Fundacji do realizacji swoich działań na odpowiednim poziomie. CPRDiP utrzymuje jednak roboczy kontakt z tą instytucją, czego praktycznym efektem jest pomoc rosyjskiej fundacji w wystawianiu zaproszeń dla pracowników i współpracowników CPRDiP oraz kilka roboczych spotkań, do których doszło między dyrektorem CPRDiP oraz pracownikami merytorycznymi odpowiedzialnymi za współpracę kulturalną z Rosją a Jurijem Bondarenką – dyrektorem rosyjskiej Fundacji. CPRDiP uzyskało sygnały, świadczące o dostrzeżeniu przez osoby zaangażowane w Rosji w dialog z Polską problemów związanych z funkcjonowaniem Fundacji pod obecnym kierownictwem.

CENTRUM POLSKO-ROSYJSKIEGO DIALOGU I POROZUMIENIA
CENTRE FOR POLISH-RUSSIAN DIALOGUE AND UNDERSTANDING
ЦЕНТР ПОЛЬСКО-РОССИЙСКОГО ДИАЛОГА И СОГЛАСИЯ

ul. Jasna 14/16a | 00-041 Warszawa
T: + 48 22 295 00 30 | F: + 48 22 295 00 31 | E: cprdip@cprdip.pl

www.cprdip.pl